

# Insänt

## Försvarsutgifterna

I ett rundabordssamtal i Svenska Dagbladets regi för en tid sedan framförde våra ansvariga försvarsgrenchefer sina synpunkter på den svenska försvarsdebatten. Sammanfattningsvis kunde läsaren konstatera att denna rör sig mest om ekonomiska frågor, fristående från den av regering och riksdag uppsatta målsättningen, varigenom grunderna för försvarets uppgifter och framtid undanskymmes. Av dessa uttalanden framgår att allmänheten genom denna inriktning av debatten ges uppfattningen att försvarskostnaderna kan inrangeras som en del av budgeten som kan avvägas i jämförelse med andra, inrikespolitiskt önskvärda kostnader. Helt förbigås att målsättningen – och därmed kostnaderna – betingas av förhållanden som vi svenskar kan påverka mycket litet, nämligen den aktuella säkerhetspolitiska situationen i världen liksom den långsiktigt bedömda eller väntade politiska utvecklingen framförallt inom vårt närområde. Man söker i stället fram föra önskemål och förhoppningar om en fredlig värld, vari Sverige skall gå före som mönster och vara först i fråga om avrustningen – ideellt riktigt och inrikespolitiskt mycket gångbart eftersom man därigenom kan förespegla minskade försvarskostnader.

Verkligheten talar ett annat språk. En försämring av den utrikespolitiska situationen kan ske snabbt. Att en sådan försämring inte kan omsättas snabbt i ett starkare svenskt försvar blott genom att i den aktuella situationen tillskjuta pengar talar man inte om. Ännu mindre vill man från politiskt håll i debatten klagöra fakta som underlag för en allvarligt menad diskussion, nämligen att det tar många år – åtminstone 5–6 år – att nå en högre rustningsnivå igen, om man genom kortsiktiga beslut urholkar försvarsorganisationen genom minskade försvarsanslag, så snart någon politisk avspänning kan skönjas.

Genom den osakliga – eller medvetet snedvridna – argumenteringen, som kontinuerligt framförs vid politiska möten och i massmedia bibringar allmänheten uppfattningen – så

småningom som en sanning – att vi i Sverige inte har råd att betala mer för försvaret än dagens kostnader. Att anslagen minskats och att andelen i budgeten också minskats ända sedan 60-talet med en urholkning av försvarskraften som följd och med risk för att av regering och riksdag fastställd målsättning inte kan uppnås, därom talas föga. Detta måste betraktas som en medveten politisk ansvarslöshet, när det dessutom föreligger klara tendenser på ytterligare försämring av det utrikespolitiska klimatet och den militära strategiska bilden i norra Europa.

Man kan ibland tala om denna försämring av den säkerhetspolitiska bilden och om fiasko för förda nedrustningsförhandlingar. Men att omsätta dessa konstateranden på ett riktigt och verklighetstroget bedömande av kraven på ekonomisk satsning på vårt försvar – dit sträcker sig inte politiska "försvarsexperten" typ Maj-Britt Theorin.

Bedömningen av det strategiska läget sker ofta från egen utgångspunkt med Sverige som centrum. Man kan göra tankeexperimentet och försätta sig i en rysk generals situation att från Moskvas horisont granska kartorna i huvudriktning östväst. Mot Atlanten ligger då Sverige i Skandinavien som en neutral barriär, medan Nato håller tillfartsvägarna mot Atlanten både i norr (Nordnorge, Kirkenes) och i söder (Väst-Tyskland, Danmark). För att behärska Atlantvägarna bör – på samma sätt som Tyskland 1940 – Sovjet hålla den norska atlantkusten. Hur kan sovjetiska stridskrafter lättast nå denna?

Naturligtvis måste man i Moskva säga sig att om Sverige vore svagt försvarat skulle det vara enklare att utnyttja Finland som bas (med hjälp av vänskaps- och biståndspakten) och 1) längs malmбанан och med den parallellt gående nya landsvägen Luleå – Riksgränsen – Narvik kringgå Nato i Nordnorge och ställningen i Lyngen-området samt 2) över Kvarken i Bottniska viken med nuvarande över-skeppningsmöjligheter och med helikopter-



transporterade förband också utnyttja vägen över Sundsvall, Östersund mot Trondheim.

Att man i ett sådant bedömande av sovjetiska strategiska krav i en strid mot Nato med USA skulle avstå från att anfälla Sverige för att vi vill ha fred och vill vara utanför krig m m – det är ju absurt att tro, när man känner till den kalla verkligheten: Ungern 1956, Tjeckoslovakien 1968, Afghanistan 1979, Polen ?

Bedömandet blir emellertid ett helt annat om Sverige har ett starkt försvar. Då kanske man inte vinner några fördelar med att dra in Sverige.

Om Sverige har ett starkt försvar – och fortfarande trots påbörjad urholkning är det starkt och bristerna kan snabbt repareras – vinner

Sverige att insatserna som vi svenskar gör till vårt försvar just blir vad vi själva önskar: vi kan hålla oss utanför ett krig. Försvarskostnaderna blir därmed fredsbevarande.

Det är med sådan bakgrund man skall diskutera Sveriges förmåga att ha råd till ett starkt försvar och göra avvägningar gentemot inrikespolitiska utgifter.

För att få en riktig grund för vår försvarspolitik fordras en bakgrundsinformation av utrikespolitiska och säkerhetspolitiska fakta. Men en sådan argumentering ligger tyvärr oftast fjärran från de "försvarsexperten" som mest kommer till tals i våra massmedia.

*Wolmar Boman*